

Agnieszka Otwinowska

Uniwersytet Warszawski

ORCID: 0000-0002-1127-3982

a.otwinowska@uw.edu.pl

Rozdział 3

Dwujęzyczność i wielojęzyczność w ujęciu psycholingwistycznym

Streszczenie

Niniejszy rozdział ma na celu zdefiniowanie dwujęzyczności i wielojęzyczności, rozróżnienie między indywidualnymi i społecznymi typami tych zjawisk oraz podkreślenie aspektów psycholingwistycznych wielojęzyczności indywidualnej. Zawiera też analizę historycznego rozwoju badań nad wielojęzycznością indywidualną. W rozdziale omówiono dwa podejścia: początkowe „częstkowe” postrzeganie osób wielojęzycznych jako władających kilkoma językami na równi z osobami jednojęzycznymi, które jest zestawione z obecnym podejściem holistycznym. Zakłada ono, że języki oddziałują na siebie w umyśle użytkownika i tworzą system odrębny od jednojęzycznego. Dlatego poziom biegłości w każdym z języków może być inny, zależnie od potrzeb użytkownika. W rozdziale podkreśla się odejście od jednojęzycznego nastawienia w badaniach na rzecz bardziej kompleksowego rozumienia interjęzyka i multikompetencji. Następnie skoncentrowano się na głównych obszarach badań nad wielojęzycznością, w tym na rozwoju dziecka wielojęzycznego, zaletach poznawczych wielojęzyczności oraz reprezentacji mentalnej języków u osób wielojęzycznych. Omówiono złożoność przyswajania języka trzeciego, wprowadzając pojęcie transferu i wpływów międzyjęzykowych (CLI). Wprowadzono też modele uwzględniające dynamiczne interakcje między wieloma językami w umyśle osoby wielojęzycznej. Rozdział przedstawia główne kierunki badań nad CLI w akwizycji i użyciu języków przez osoby wielojęzyczne. Wreszcie porusza praktyczne implikacje badań nad wielojęzycznością dla nauczania języków obcych, zwłaszcza w odniesieniu do wielojęzycznych dzieci w placówkach

Nota bibliograficzna:

Otwinowska, Agnieszka (2025): Dwujęzyczność i wielojęzyczność w ujęciu psycholingwistycznym. [W:] Topczewska, U., Jopek-Bosiacka, A., Leńko-Szymańska, A., Szupica-Pyrzanowska, M. (red.): *Lingwistyka stosowana. Kompendium*, t. III: *Od języka do języków*, pod red. A. Leńko-Szymańskiej. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar, 73–90. DOI: 10.7366/978836809140303.

edukacyjnych. Podkreślono znaczenie zrozumienia wyjątkowych wyzwań i możliwości, przed jakimi stoją osoby wielojęzyczne we współczesnym świecie, charakteryzującym się rosnącą mobilnością i procesami migracyjnymi.

Słowa kluczowe: dwujęzyczność, wielojęzyczność, multikompetencja, zalety poznawcze, wpływy międzyjęzykowe

Bilingualism and multilingualism from a psycholinguistic perspective

Abstract

This chapter aims to define bilingualism and multilingualism, differentiating between individual and societal types of these phenomena, and emphasising the psycholinguistic aspects of individual multilingualism. It examines the historical development of research on individual multilingualism. The chapter discusses two approaches; the initial “fractional” view of multilinguals, seen as several monolinguals in one, is contrasted with the current holistic approach. It assumes that languages interact in the mind of the multilingual user and form a system distinct from the monolingual one. Therefore, the level of proficiency in each language may be different, depending on the user’s needs. The chapter highlights the shift from the monolingual bias in research to a more comprehensive understanding of interlanguage and multicompetence. Next, the chapter focuses on the main areas of research into multilingualism, including multilingual child development, the cognitive advantages of multilingualism, and the mental representation of languages in multilinguals. It discusses the complexities of third language acquisition, introducing the notion of cross-linguistic influence (CLI) and models that account for the dynamic interactions between multiple languages in an individual’s mind. The chapter presents some main directions of research into CLI in language acquisition and use by multilinguals. Finally, it touches upon the practical implications of multilingualism research for language teaching, especially concerning multilingual children in educational settings. It underscores the importance of understanding the unique challenges and opportunities faced by multilingual individuals in contemporary world, characterised by increasing mobility and migration processes.

Keywords: bilingualism, multilingualism, multicompetence, cognitive advantage, cross-linguistic influences